

क्र. No. 1

જયરંગ

નાટકનાં ગાયનો.

૧૦ નરહરિ પ્રાસાદિક નાટક કું.

રચનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જમનાદાસ વસનજી હક્કર.

મનેજર- શ્રી. ન. પ્રેમ ના. કું.

આટલિ પ મી

પ્રત ૧૦૦૦.

આ પુસ્તક રજીસ્ટર નોંધાવી તેના કૌંસે હક રચનારે
પાતાને સ્વામીન રાખ્યા છે. માટે તેની રજા સિવાય
કોઈએ છાપવું છપાવવું નહિ.

સંવત ૧૯૭૮.

સને ૧૯૨૨.

કિંમત રૂ. ૦-૨-૦

પ્રી. ન. પ્રેમ ના. કું. વસનજી હક્કર

૨૦૨૭૮

ગુજરાત વિધાપીઠ ગાંધીનગર
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગોપીરાઈટ સંગ્રહ
૧૦૧૭૮

૪-૧૨-૫

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૧૭૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૦૫૨૨૧

વિષય ૬-૧૨૩

શ્રી

રાજ્યરંગ નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

ખાખાએ

૧

રહાય માગું સંકર હાથી નીતિના પ્રયાસે,
રાજ્યરંગ લઘુ જગમહી રિચરું રહેજો પ્રભુ પાસે—રહાય૦
હરણ વીર શ્રગર હસ્થને રોડ ભયાનક છે જ્યાં
ખટરમ ભરપુર, ખટરિયુ સમ શૂર;
તેની મધ્ય મતિ રમે છતાં તે ન મને દમે,
જાની રહું વિજયિ ઉજાસે— રહાય૦
જગ જન તન મન ધન હરમારો બોધક રંગ બનામો;
અપહંતિ મુદભર, નીતિમય રસ વર,
ઉમંગે આરંગ કરું વિજય વિજય સમરું
નરહરિ તવ વિશ્વાસે— રહાય૦

પ્રેમપ્રભા—

૨

હાડીલા માથા ભાવશી પહેરો મુંદર આ શબ્દગર,
માત પિતા અને શ્રીપુર દેશના હોકમ હેથાના હાર-હા
મોહક મુરતિ તારી ઉપરથી વારી ભાઉ વાર વાર,

(૧૦)

જાણું મારે ઘેર આજ પધાર્યા છંદ્ર ધરી અવતાર—હાં
જીવને વર્ષ કરોડ, હરિ પુરને મનના કોડ,
રહેને રહાયક શ્રી રણુછોડ, મારા મોંઘા છે રાજકુમાર—હાં

જયસિંહ—

૩

આવા નરથી ઉદય અહો કેમ થનાર,
જે છે વગર પુંછના પશુના અવતાર— આવા
જરી ન સાન છતાં જ્ઞાનવાન બનતા,
ખરું વિસારી ખોટે મોહીને પુશી થતા.
નીશાની નીશામાં ખોતા ભેર જર ભાર— આવા
જનમી જીવીને મુવા નામના નહિ કરી,
કે ન રમ્યા હરિ થાતો સતાવિ ન સુંદરી,
એકે ન મુધાર્યું એવા નરને ધિક્કાર— આવા

કુસુમાયુધ—

૪

જરી સુંદરો સંભારો, ગત વય રંજ તમારો;
કેતાં શું નહિ મુજને મનનો હરનારો જરી
હુર જરી થાતો તો મનમાંહે કચવાતાં,
ખીજીથી જાણું તો ખીજી રિસાઈ જાતાં
બહેમાતાં ને જાતાં વિરહિ હૃદયારો— જરી

કુસુમાયુધ—

૫

અપળા સુકો ચર આ આતુરિને આળા,
કામકળા—નાં આતુરિને આળા, પણ સત્ય વચન મરમાળા—યં
કુસુમાયુધ—આ યૌવન રમ્ય ભગીચે, ખીલેલા પુષ્પે હીચે,
ચૂંટીશ ખેરીશ જરૂર હું કરી માળા— અપળા

કામકળા—પરને ધરમાં બોલાવી, શું આમ જવું છે ફાની,

પરજ્યા નરવર અતિશય છે કાળા— અપજા૦

કુસુમાશ્રુદ્ધ—નવ રાખો અંતરે છાનું,

કામકળા—નાના કદી એમ ન માનું,

રહો દુર કાવ સમાન કપટવાળા— અપજા૦

અગલો—

૬

નથી કોઈ મારો જોટારે,

આકરો સફરી હજુરોની કરનાર બટો હુશીયાર;

ને ખમરદાર— નથી૦

લટપટ લઈ લીહો લપેટો રાજી રાખું દરબાર,

કરે રૂપાળા ભમરાળાને કાવડીયાં લઈ સાર; નથી૦

આટો હાલે તેને પાડાની પેટે પકડીને સોલનાર,

ભગલો બાદર કાથડળનો નામસે કોણ લેનાર; નથી૦

ભગલો—

૭

બાપા થંલી બહે ગામ દેખી મારું કીરભારું;

વતું કરવા આજથી હું તો ક્યાંયે નહિં પધારું;

અભણુ તો પણ કલમ હાથમાં વેંત એકની ધારું—બાપા.

હુથી હાથો કેઈ આય તો બુહડ એકજ મારું.

હજુ મરું નહીં કાન કોઈનું માનીશ એક તમારું;—બાપા.

તમે મુરજને હું સુ સાદો બેય વિના અધારું;

એવું દેહ બધે બોલાવું ભગા નામતો મારું;— બાપા૦

સખીઓ—

કુલી ફરીએ ભરીએ ઉમંગ અંગમાં;

સહુ થઈ ઘેલીરે; (૨) ફરીએ.

ખેલી સંગ રંગના પ્રસંગમાં હો સખી—ફરીએ.

માઈ શુણે વીણા સ્વંગ અંગમારે—કુલી.

ભડી બહેની છે આજની રણિયામણી.

જન્મ પામ્યા (૨) શ્રીપુર રાજ્ય દિનમણિ,

વર્ષ માંઠ ઉજવીયે કુમુમ કુવર તણી,

લીઓ આવાર, સંસાર, નાસાર, નો પાર,

આલી ઉછરંગમાં, ગાઠો

હસે માતાનું ઉર, ભેઈ બહાલાનું દુર ભાગ લઈએ

જરૂર એહ સ્નેહમાં.

હેમ રૂપાનાં કુલ, વેરો માથે પ્રકુલ, થાઓ દેહમાં,

લઈ રંગીલી રાસ, (૨) ગીતે ગજવો આકાશ;

પુરે અંતરની આશ, દેવ આવીને પાસ,

દીએ આશીર્વા આસ, રાયબદાને,

વિપતિ હરણી, કીરતિ કરણી,

પ્રજુતા ભરણી, ને સુધા ઝરણી;—માઈ.

નવચિંહ—

અહા પેલી ઉલી, મમ મન વસી તેજ રમણિ;

કરે કેવી કીડા, અવર રતી જેવી સખી ભણી.

જુવાની એનીનાં કુમુમ પર હું પદપદ ભણી.

સદા શુભું દ્યારે, અવર રસ પીતો મદદણી.

બચ્ચિંદુ—

૧૦

ભાન રાત્રી તારી કાંચમાં જુપાઈ બધ છે;
 મૂઠ કાય ધાય રેમ રોમ તું બજાય છે; ભાન૦
 શાન્તિને પ્રકાશ ગુણ ચંદ્રનો મણાય છે;
 મુજમને આ વાન ચંદ્ર વિપરિત હો! યાય છે; ભાન૦
 ગોરો હોડી દે જુમાન મન દરણી માન માન,
 લે લગાઈ બે જુવાની બહાલી ચાલી બધ છે; ભાન૦

શીલવતિ—

૧૧

યુવરાજ જરી (૨) ગતિ સ્થિર રાખો
 લાજ તમેના લાખની,
 નવ સાંપડશે (૨) આ જીવનમાં
 જશે પદકમાં આખની
 હમુ જશમય જીવન છે કરવું,
 ત્યાં અખાજમાં મહડું ખરવું,
 પછી શું મુખ લઈ જગમાં કરવું,
 છે કામ કરેન મુખ મડી બેનું,
 ખરિજામ ભયંકર છે તેનું,
 હજી તે ખર પોષો વિનય પેહું.

યુવરાજ૦

યુવરાજ૦

પ્રેમપ્રભા—

૧૨

શ્યામ વિચારો કુવિકારો કરે ખ્યાર;
 શો સ્વાદ છે શાણા પરાઈ નારીની યાચીમાં;
 એ તો પ્રમિત ચિત્તને કરનાર—
 દશે રચી છે સમ સરવનીમય;

શ્યામ૦

મુરખ લોભાય છે;

ફરની સુંદરતામાં પતંગ પ્રમથલે અંગ,

આરપિ બળતા પછી કરે છે પુદાર—

સ્થામ૦

પ્રેમપ્રભા—

૬૩

પુન્ય માતા! રે નો સદા આવાં પ્રેમી શીરવ્યમ,

પ્રાણપતિ છે મારા તોરોલા નાં જોશો,

એના દોષ સામું—

પુન્ય

સાતવંશ સંતોષ્યા છે સંકટમાં રહાય કરો,

તેમજ એક નિલાવી લેલો;

ગમે તેમ પણ કુવ તમાર, ગણી સુધારો શુષ્ક નદાર,

આપ ભક્તિ પુરો અન્ય નથો દિલકાર,

માણ કેમ વિરામું.—

પુન્ય૦

ઉન્મત્તસિંહ—

૧૪

અસ્ત કરીને મરત થઈ બસ આ શુદ્ધ ગાળું;

હરેન સન્નિવેશ કરોશ નથી પછી કોઈ કહેવાવાળું; અસ્ત.

સૈન્ય બધું છે મારે હુઝમે હાજર રહેનાર,

તારાં શરો તુજને મારીશ કરી નામ કાળું;— અસ્ત.

પુરવ્વતને પરિજનમા સુખીશ કેય નહિં લાડ,

ઠાકરીઓ વીછી થઈ ઉન્મત્ત ડશી વેરવાળું. અસ્ત.

વિસાસવધિ—

૧૫

વેર વાળવારે, મત ઠારવારે, હુવે આખો છે મારોય કાવ,

સુવા નો જે જ્યસિંહ, હુવે થઈછું હું સિંહ,

નહિં મારા પંજામાંથી કાવ, આવ સામી ફટકા તું આવ—વે.

(૧૫)

જાને લાભાવી તેં કરીતી, ઔરમાઈ માતાને કોહી સમાન
ફળ હવે લેજે નાદાન, નાર બુદ્ધિને જો જે પ્રભાવ-વે.

મતિ—

૧૬

પુંછડી સાચતણું છે વીણ મોતે મરનાર,
ત્રાજવું તે બાજુમાં હજી કહું છું યગધાર,—થાન૦
નેકીથી શું થાવાનું જ્યાં બહી કારો ક.ર.— થાન૦

૧—

૧૭

મ સાલબી આપ તણી મુરખનાં મન થળનાર,
ત ધરાને કર્મ બોળજો તે નહિં અહીં મળનાર;—શીખ.
દેશે નવ દેશ કુબાડો કાઢક કરો વિચાર;— શીખ.
પે બરો પત જમ દરો વાર વાર પ્રીટકાર,— શીખ.

—

૧૮

બેનડી બાલો પાણીમાં જઈએ.
બ્રીડાં જઈએ, વડુલા રડા લઈએ,
સર વાસે શીખીને બાવું
ભીતાં કામ કરી હાથનાં ચઈએ;
મ દીપાવવા માખાપ કેરું;
હી રીવીમાં પ્રીતિ રાખીને રહીએ;

હો૦

હો૦

બો--

૧૯

બોજે સોનાનો સુરજ ઉપો આંગણેર;
માથે લાલબીનાં ના પાર;

હુડા રાજ્ય આ કરને દિપાવશે રે;
 ભુમિ શ્રીયુર દેશની સોહામણી રે,
 લેટી ભાગ્ય ભટ્ટા ભરથાર,
 અશે રસવાળી સહુને મન ભાવશે રે,
 બેની શીલવતિને હુએ હોથ છે રે,
 લેવા રાજ્ય તિલક તણે લડાવ,
 એ તો જ્યસિંહને કુલડે વધાવશે રે;

આજે૦

શીલવતિ--

૨૦

હુએ જુગો જુગ રાજા, રાખો સુવર્ગનો માગ રે - હવે૦
 અહો પુર્વજોના રીતી, મન સર્વ જનનાં હલી;
 પ્રિય થાઓ પિતૃથી ઝાઝારે; હવે૦
 અહુ દેવને સુર રક્ષામિ, ના સર્વ ગુણ નૃપ પામિ,
 શીવ ગુરુ હો મહારાજા રે; હવે૦

અંક બીજો.

જ્યસિંહ--

૨૧

મતિ કેમ જતી રહી મારોરે અપ્રતિ-કર્મ કને.
 છેક વિવેકને યશુ થઈ ભુલ્યો,
 વચન હીષેલું વિસારીરે પ્રેમપ્રભા તુજને,
 પાપ તણે અતિ તાપ તપાવે,
 અનિત નથી મજાસારીરે શ્રીમ કૃષ્ણાય મને;

મતિ૦

મતિ૦

કામકળા—

૨૧

ધન્ય ધન્ય કીધી આ દેહ, આવી રાજા આંગણે—એ—એ—એ
વરસાબ્યા મયા તણા મેહ— આવી૦

સેવા શી શંક કરોએ: ચરણે સરવસ્વ ધરીએ,
ભાવને ભાવથી સ્વિકારશેણ;
બાણું છે દેવ મારા, રાણું કરી પ્રાણથી પ્યારા,
રહેલો થઈ હોંસે હુપા હારલો રે— આવી૦

કામકળા—

૨૨

અમર વર મારા છે આધાર;
સુનેઃ આપ વિના સંસાર
ગણું મમ જીવનના સાર— અમર૦

કુસુમાશુધ્ધ—હુઃખ સમય મુખદાયિની કરજ અલિ કિપકાર,
કામકળા—સુખ સંગી હુઃખે દૂર થનારી મહું અવમ અવતાર
ત્રિયા એ મહું અવમ અવતાર— અમર૦

કુસુમાશુધ્ધ—સર્વ ભુલ્યો હુઃખ ભેટતાં તું સમ સદગુણી નાર,
કામકળા—તેમજ હું થઈ ભાવ્યથાળી પામી મુજગ ભરમાર,
પુનથી પામી મુજગ ભરમાર— અમર૦

દેવમનસિંહ—

૨૩

નહિં કહી નહિં હુકમને માન હું દઈ,
શું કામ થોપાને ન એનો પ્રાણ લઈ;
દશા શી મારી થાય ને જેવ સંપી ભયતો,
પ્રપંચ પાથમાં જરૂર હું કસાઈ જઈ;
ભમી ભુમિ આકાશ કરીય નાશ સર્વનો
તુચ્ચાં કરે તો આનો પશુ અરિ અવરય થઈ— નહિં૦

ગાંધજલો—

૨૪

મારા ભગવાન ભાઈની બોલકી,
 પેરે કસળી રેશમની લગામરે,
 ફાંદલડી ચાલે છે નાણુક નાચકી;
 વાહે કાચકણે બાપો હાલતા,
 એને પાટુથી વેલી વધાવરે;
 ફાંદલડી બદકીને ક્યાંય ન જાગતી,
 ડગાં ભગવાન ભાઈનાં રૂપને,
 જેવી મોહી છે કેતકી નારરે;
 ફાંદલડી એમ તું એ મોહી ન જતી—

મારાં

અનુપસિંહ—

૨૫

ધુભાવું હાકે હું પરા,
 કાળ પ્રલય યજ્ઞને બસ હાલ શ્રીપુર જઈને ફાવું — ધુ
 અકળ બળથી હજી ધરીય ચક્ષુ સમિત બાલ,
 હુંદય ચીરે ચરરરરર, શ્રોણિત પાર ધરરરરર,
 અલબીને સરિતા સમ ત્યારે આ મન—

નિવૃત્ત થાયે જગથી—

ધુભાવું

પ્રેમપ્રણા—

૨૬

શમ રસના રટ, આપક ઘટ ઘટ,
 લેવા સ્થિર શાન્તિ—
 છે આ જગત રંગ પતંગ જેવો,
 અસ્થિર તજ શાન્તિ—
 લેવા અમર મુખ જગનિયિ તણ બા,
 બયા હરિ રવિ કાન્તિ—

રામ

રામ

રામ

(૧૬)

કામકામ —

૨૭

બહા કેટલું મન રોજાવે શીતલ સમીર લહેડી,

કલરવ કરે શા કેડી —

બહા ૧૦

હુલને ફલથી હુલીને હુલતાં જ્ઞાતા આ વૃક્ષ વિવેકી,

નમો પ્રમોદતા જગત જનને જલું ન સુખમાં બહેડી — જા.

પ્રભુ ગિરાજે પ્રમોદથી પેખવા પ્રભુ કૃતિ તણી નેકી,

અમને સ્વછંદિહને મનમોહન ચિંતા થીતિ દર્શ દેડી — જા.

ચાંક ચીમે.

જયચિહ્ન —

૨૮

શું છે અમો તું કામ હરામી

આપે વશ વસેને બદનામી —

શું છે ૦

આમત તારી મેં શીદ કીધો,

ચાચા રસાતલ ગામી, તણ સુખ —

ચાવા ૦ શું છે ૦

ગુનગિયાને મમ લવનની,

ખવારી કરાવી નકામી; અપમ તે —

ખવારી ૦ શું છે ૦

ઉન્નતચિહ્ન —

૨૯

બાંકે બનીશ તબ્બાકા ખિરાજ, કરી સર શીપુરતું રાજ,

શીર બહેર ધરોશ તાજ. બાજ બની સરખી ચરિનો સમાજ

ગણના મુજને જે તામેદાર, તે બદકારનો અર્થ સરદાર;

દારદમામ દેખાડી અપાર, પુશીથી ફરીશ કરી તારાજ; — બાં

સિપાઈમાંથી સેનાપતિ થાય, ને ત્યાંથી ફરીને રાજ્ય કહેવાય,

એવો હું જેવો નથી જગમાં, એવો કે યાવો પુરો કાયા બાજ, બાં

પ્રેમપ્રભા

૩૦

ઝરર ચિત આ ઝરર ચિરાયે;
 માથુનાથ પ્રિય પુત્ર વિયોગે,
 સ્થાવર જ અમ આવા ધાયે.
 ક્યાં પાપનો શાપ નહે આ?
 દિવસ થાય અતિ, જાય વિપત વધી;
 આ વારો નવ દેમ જ જાણે,

અ. ૨૨૦

અ. ૨૨૦

અનુપચિહ્ન—

૩૧

કોઈ રકતમાં ખરો, ભરો, ચરો અગાડી બહાઈરો;
 છરો પાપીનાં કલેવરો, બંધ રહેલી કડાવે,
 આજ સુખાનાં કમં થકી સંખ્યાએ પાપ અમારૂં
 આજ કસવી એક સપાટે, લેવા નિર્મળ છાપ,
 આવ્યો અવસર, અતિશય મુંઝવે
 સાચાંના સ્થાવર ધાવે—

કા. ૨૨૧

કુમુદાચુદ્ધ—

૩૨

બાહુ બાહુ સાચાંના સંગી સ્થાવર,
 લીલા તારી ન્યાડી અતિ જ કમનિય રૂપી કંતિ છે,
 મોઢે મારો મતિ હું—
 એક પળે તું પ્રાણીને સુખ તાપથી ચોક્કોરે,
 જોઈ પળ શીતળ જળ વરસાવ—
 અનહદ તારી કદાચ જતિ છે, કમનિય—
 જોર દરિય તાત તોરિને મેળવીયાં મત ખારી,

બા. ૨૨૨

બા. ૨૨૩

ખીજ પજુ પુરી કરજ આશ—

પ્રતિત તારી સીતાપતિ છે કમનિય—

કામગા—

૩૩

કયો મુનો સસાર, કારી તે મારી કટારી પિતા

પુર્વ ભવને દો પાર;

મઠી સુઘાવો! વિરહી, રાગ અમૃતે ખરેલ,

માછલી જશે મરી, એ વિદ્યાધુનું નાં જરા,

ખાળ્યો અવતાર—

કુમુદાધુનું—

૩૪

નવેલી ઠાપ શોધો રંગી બનોને પ્રસંગી,

પીડા હરશે દાન્તિ ભરકે ગમતી ગમત આપી;

આનંદે એ કરશે રસપ્રસ વમને નકો તન્વંગી—નવેલી

ભર જોબનનો રોગ ભયંકર એ એવિષથી ટળશે,

નહિં શોધો એ જ્યાં લગી મુદરી—

ત્યાં લગાં ભય છે જંગી—

કામગા—

૩૫

અહાં મારે છે આજ દિવાળી,

સમિયા મળ્યા, દુઃખો ટળ્યા—

અધુત પોગી, ધાઓ નિષેગી,

પ્રિય તનના ને મનના

દીઓ મીઠીને તારેથાં મળ્યા—

કુમ્ભમાલુધ—

ભોજ ને તજશું, ભોજને ભજશું,
ભોજ દુરથી, તવ મુરતિ,
રહેશું સ તોયે હાથ રસાળી—

અહા ૧

કામરૂપા—

કાલી પહાનાં પ્રિયતમ છાત્રાં,
કરી ભજશું, મુદિત મશું,

કુમ્ભમાલુધ—

ચહું હુંયે એવું મુખનાળી—

અહા ૨

રાજચલા—

૩૬

અમરરાય રાણીની કાય ઇશ કરે,

સંકટ સર્વ નિવારીને એમનાં,

સિદ્ધિ સિદ્ધિથી દેશ ભરે—

અમર ૦

ઉત્કર્ષ આર્ય પ્રભાના દયાનિધિ,

વાયુ વેગે યમ હાની હરે—

અમર ૦

વાયે છે એજ આ નરહરિ સંકળી.

સહુ કામ જાય વિજય સરે—

અમર ૦

સમાપ્ત.

૧૫૧ી સલાહ.

—૦—

એજ ખરો દેશ, કે જેમાં જાતુભાવ ઉત્તમાય—

એજ ખરા વેશ, કે જે તદ્દપ લજવાય—

એજ ખરો કેસ, કે શેરનાય જેવા જણાય,

અને એજ ખરો પ્રેસ, કે જેમાં તમામ કામ છપાય.

તે પણ કેલું—

શુદ્ધ, સ્પષ્ટ, મુશોભિત, અને નિયમિત છતાં સસ્તું,

વળી—

સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ગુજરાતી વીગેરે ભાષામાં—

માટે—એકવાર—જરૂર

ધી ન્યુ પ્રીન્ટીંગ—પ્રેસમાં પધારો.

મોખાયટર શા. મહત્તલાલ મણેકલાલ.

ગુજરાતીદાર અમરમતી, દશાંગી કુપ. સ્વાદીષ્ટ મુશ્કો

વીગેરે કીરણતેથી મળશે.

૬૦ બોરડી બજાર વીરમમમ.

જાહેર ખબર.

નીચે લખેલાં નામકોનાં ઓપેરા શ્રી નરહરિ પ્રાસાદિ
નામક કંપનીનાં જ્યાં સ્થાન હોય ત્યાંથી અને જાણીત
લુકબેલરો પાસેથી મળી શકશે.

નામ.	દીમત.
સગા સત્યજન...(ગોડું નારક)...	...
સદર ઓપેરા૦-૨-૦
કેમ મુખ્યા૦-૨-૦
કેવ ચરિત૦-૨-૦
રતિ જાદવી૦-૨-૦
સત્યવાન-સાવિત્રી૦-૨-૦
અમરના અમર૦-૨-૦
ગણધી રેસાઈ૦-૨-૦
વિભાવરી૦-૨-૦
અમરના અમર૦-૨-૦
સગવરના૦-૨-૦
સુલસીલના૦-૨-૦
વિભાવરી૦-૨-૦
કેમરના અમર૦-૨-૦

જમનાદાસ વસનજી ઠંકર.

મેનેજર શ્રી નરહરિ પ્રાસાદિ નામક કંપની

